

Comparison of achievement motivation, self-esteem, A sense of belonging to the school and academic performance of students in public schools, state sample, intelligent and gifted Sari city

مقایسه انگیزه پیشرفت، اعتمادبه‌نفس، احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان

Mojtaba Rezaei Rad, Seyyedeh Leyla Sadati Motlagh

¹ Young Researchers and Elite Club, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

² MA Technology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

Abstract

Present research was performed to compare achievement motivation, self-confidence, school connectedness and academic performance of students from public schools, exemplary schools, smart schools and gifted schools of Sari. This research is applied in terms of purpose, descriptive in terms of nature and causal-comparative in terms of method. Statistical population was all eight-grade-primary-school girl students from public schools, exemplary schools, smart schools and gifted schools of Sari in academic year 2015-2016 and 170 students were selected as sample using available sampling. Measurement tools were standard questionnaires of Herman's achievement motivation (1970), Eysenck self-confidence (1976), Berry et al School connectedness (2004), and Fam and Taylor academic performance (1999). The validity of questionnaires was confirmed by experts of psychology and education and the reliability of questionnaires using alpha Cronbach measurement was confirmed 0.86 (achievement motivation), 0.83 (self-confidence), 0.85 (school connectedness) and 0.87 (academic performance). Data was analyzed using descriptive (mean and standard deviation) and inferential (Kruskal-Wallis non parametric test) statistics methods by IBM SPSS 23 software. Results showed that achievement motivation, self-confidence, school connectedness and academic performance of students from public schools, exemplary schools, smart schools and gifted schools are different, so that achievement motivation of students from smart schools and self-confidence, school connectedness and academic performance of students from gifted schools were the most.

Keywords: achievement motivation, self-esteem, A sense of belonging to the school, academic performance

مجتبی رضایی‌راد^۱، سیده‌لیلا ساداتی مطلق

^۱ عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

^۲ کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مقایسه انگیزه پیشرفت، اعتمادبه‌نفس، احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان شهرستان ساری به روش علی-مقایسه ای انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دختر پایه هشتم در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ بود که به روش نمونه‌گیری غیر تصادفی در دسترس تعداد ۱۷۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شد. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه‌های استاندارد انگیزه پیشرفت هلمدیچ و اسپنر (۱۹۷۷)، اعتمادبه‌نفس آیزنگ (۱۹۷۶)، احساس تعلق به مدرسه بری و همکاران (۲۰۰۴) و عملکرد تحصیلی فام و تیبلور (۱۹۹۹) بود. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها با نظر پنج تن از استادان عضو هیئت‌علمی در رشته‌های علوم تربیتی و روان‌شناسی تأیید شد. با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، پایایی پرسشنامه انگیزه پیشرفت برابر ۰/۸۶، اعتمادبه‌نفس برابر ۰/۸۳، احساس تعلق به مدرسه برابر ۰/۸۵ و عملکرد تحصیلی برابر ۰/۸۷ محاسبه شد. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده از روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (آزمون ناپارامتری کروسکال والیس به دلیل غیر نرمال بودن متغیرها بر اساس آزمون کولموگوروف - اسمیرنوف) از طریق برنامه نرم‌افزار SPSS²³ بود. یافته‌ها نشان داد که انگیزه پیشرفت، اعتمادبه‌نفس، احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان متفاوت است. **واژه‌های کلیدی:** انگیزه پیشرفت، اعتمادبه‌نفس، احساس تعلق به مدرسه، عملکرد تحصیلی.

مقدمه

یکی از مسائل و مشکلات اساسی زندگی تحصیلی افراد و نظام آموزشی هر کشور، مسئله افت تحصیلی و پایین بودن سطح عملکرد تحصیلی (Academic Performance) دانش‌آموزان آن کشور است. عوامل مختلفی بر عملکرد تحصیلی افراد تأثیر می‌گذارند که متخصصان تعلیم و تربیت آن‌ها را به چهار دسته عوامل فردی، آموزشگاهی، خانوادگی و اجتماعی تقسیم کرده‌اند. در حقیقت عملکرد تحصیلی به‌عنوان متغیر وابسته تحت تأثیر یک عامل نیست، بلکه عوامل متعددی نظیر استعداد تحصیلی، عوامل شناختی مانند هوش عمومی، خود کارآمدی تحصیلی، انگیزش تحصیلی، راهبردهای خودتنظیمی، ساختار کلاس درس، توانایی یادگیرندگان، آموزش معلمان و انگیزش یادگیرندگان بر روی آن تأثیر دارند (Hoseini et al., 2006).

واقعیت این است که این عوامل و متغیرها چنان درهم تنیده‌اند و با یکدیگر کنش متقابل دارند که تعیین نقش و سهم هر یک به‌دشواری امکان‌پذیر است. با این وجود، در بین این عوامل، عوامل آموزشی و فردی با ماهیت شناختی و اجتماعی، بیشترین تأثیر را بر عملکرد دانش‌آموزان و پیشرفت تحصیلی آن‌ها، دارند (Starke, 2006).

انگیزه پیشرفت یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های اکتسابی هر فرد است و آن عبارت است از گرایش فرد بر گذر از نابسامانی‌ها و مشکلات، تلاش برای دستیابی به‌گونه‌ای برتر و حفظ معیارهای سطح بالا. از این رو، کسانی که انگیزه پیشرفت بالا دارند، می‌خواهند کامل بشوند و کارکرد خود را بهبود بخشند، آنان وظیفه‌شناس و مسئولیت‌پذیر هستند و ترجیح می‌دهند کارهایی انجام دهند که چالش‌برانگیز باشد و به کاری دست زنند که ارزیابی پیشرفتشان به‌گونه‌ای خواه در مقایسه با پیشرفت دیگران یا خواه بر پایه ملاک‌های دیگر، شدنی باشد. این افراد از اعتمادبه‌نفس بالا برخوردارند و مسئولیت‌پذیری را ترجیح می‌دهند و دوست دارند که به‌گونه‌ای ملموس از

نتایج کار خود آگاه شوند (Tamannaefar & Gandomi, 2011).

از جمله مهم‌ترین محیط‌هایی که نوجوانان به آن گرایش پیدا می‌کند، محیط همسالان است. گرچه محیط همسالان چندان محیط سالمی نیست و انحرافات از قبیل استعمال دخانیات، انحرافات جنسی، مصرف مواد و غیره در آن به وفور یافت می‌شود (zambrano, 2008, Holcomb, karcher, 2011)، با این حال، محیط مدرسه، از جمله محیط‌های مطلوب همسالان در این سن است. محیط مدرسه در صورتی که نیازهای اصلی نوجوان را در این سن برآورده نماید، باعث ایجاد تعلق خاطر یا احساس تعلق به مدرسه در نوجوانان می‌شود. نیازهایی چون اعتمادبه‌نفس، استقلال فردی، فرصت‌هایی برای رقابت، مواظبت و حمایت و پذیرفته شدن در جمع دوستان (Rowe et al, 2007)؛ بنابراین، احساس تعلق به‌صورت عمومی عبارت است از توصیف کیفیت ارتباطات در سطح جامعه و به‌صورت اختصاصی (احساس تعلق به مدرسه) به‌عنوان دیدگاه افراد که باعث افزایش پیوند آن‌ها با محیط مدرسه می‌شود، تعریف می‌گردد که مهم‌ترین عناصر این تعلق عبارت از ارتباط مؤثر با اعضای جامعه مدرسه، میزان تعلق به اهداف جمعی و یا میزان دخالت در فعالیتهای اجتماعی (Mcneely et al, 2002).

رویکرد دیگر در تعریف احساس تعلق به مدرسه رویکرد روان‌شناسی است که آن را به‌عنوان حالتی می‌داند که در آن دانش‌آموزان احساس کنند خود و دیگر دانش‌آموزان مورد مراقبت و حمایت از طرف مدرسه هستند (Shochet & Smyth, 2009). بر اساس این رویکرد، هنگامی که دانش‌آموزان با قوانین سخت‌گیرانه از طرف مدرسه روبرو شوند و با اولین خطا در مدرسه تنبیه یا حتی اخراج شوند، دارای احساس تعلق کمتری نسبت به دانش‌آموزانی هستند که در مدارس آسان‌گیر می‌باشند (Ladd & Dinella, 2009).

از سویی، دوره نوجوانی به سبب بروز مسائل خاص، بعضی اوقات با نوعی سردرگمی همراه با کاهش

پرسشنامه‌ای انجام گرفته است، نتایج حاکی از این بود که بازده دانش‌آموزان (شامل: انگیزش یادگیری، مهارت‌های فراگیری علوم و موفقیت تحصیلی) در این مدارس بیشتر از مدارس عادی است.

با عنایت به موارد فوق و از آنجایی که پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهند که عملکرد تحصیلی بالا و پیشرفت تحصیلی با داشتن انگیزه، اعتماد به نفس و احساس تعلق به مجموعه مدرسه در ارتباط است، به این معنی که با افزایش انگیزه پیشرفت، اعتماد به نفس و تعلق خاطر به مدرسه، میزان موفقیت تحصیلی نیز افزایش می‌یابد و با توجه به این که دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول خصوصاً دانش‌آموزان دختر در دورانی از رشد جسمی، فکری و روحی قرار دارند که شخصیت آنان در حال تکامل است و تصمیمات آنان در این مقطع بلاواسطه در سرنوشت آنان از قبیل انتخاب رشته تحصیلی، انتخاب شغل و غیره، مؤثر خواهد بود و از آنجا که در کشور ما رسم بر این است که نوع مدرسه از نظر امکانات و شرایط آموزشی (فضای آموزشی، مدیر، معلمان، تجهیزات و فناوری و غیره) در رشد فکری، تربیتی، اخلاقی و علمی دانش‌آموزان تأثیر مستقیم دارد، انجام پژوهش حاضر از آن رو اهمیت و ضرورت دارد که از لحاظ نظری موجب افزایش دامنه علم در این حیطه می‌شود. همچنین از لحاظ کاربردی مشخص شدن میزان تفاوت‌ها و وجود کاستی‌ها، امکان انجام برنامه‌ریزی‌های لازم را برای مسئولان و برنامه‌ریزان آموزش و پرورش به‌منظور تقویت نقاط قوت و کم کردن کاستی‌ها و جلوگیری از بروز و شیوع مشکلات بیشتر را در این زمینه فراهم می‌سازد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی؛ از نظر گردآوری داده‌ها، از نوع توصیفی و از نظر روش تحقیق، پس‌رویدادی یا علی-مقایسه‌ای است، چراکه در آن تأثیر نوع مدرسه بر انگیزه پیشرفت، اعتماد به نفس، احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان، مدنظر است. جامعه آماری، شامل کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع

عزت نفس، خودکم‌بینی و خود پنداره منفی همراه است که سبب کاهش فعالیت‌های طبیعی و تعاملات اجتماعی می‌شود. توجه به نقاط مثبت، تقویت اعتماد به نفس و احساس خودباوری و خود ارزشمندی از مهم‌ترین کارهایی است که بزرگان دین و علمای تعلیم و تربیت به آن توجه داشتند (Allen et al, 2008).

(Hakimzadeh et al, 2011) در پژوهشی با عنوان مقایسه احساس تعلق به مدرسه، انگیزه پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در میان دانش‌آموزان مدارس هوشمند (مبتنی بر فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات) و مدارس عادی سال سوم دبیرستان شهر اصفهان، به این نتیجه دست یافتند که بین دانش‌آموزان مدارس هوشمند و عادی شهر اصفهان در متغیرهای فوق تفاوت معناداری وجود دارد و دانش‌آموزان مدارس هوشمند دارای انگیزه پیشرفت تحصیلی، پیشرفت تحصیلی و احساس تعلق به مدرسه (به همراه شش مؤلفه آن) بیشتری نسبت به دانش‌آموزان مدارس عادی این شهر بودند. نتایج پژوهش (Mansouri, 2008) با عنوان مقایسه تأثیر مدارس هوشمند و عادی بر مهارت‌های تفکر انتقادی و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه تهران نشان داد که میانگین مهارت‌های تفکر انتقادی دانش‌آموزان مدارس هوشمند بالاتر از دانش‌آموزان مدارس عادی است. در مورد انگیزه پیشرفت تحصیلی تفاوت معناداری در میان دانش‌آموزان مدرسه هوشمند و عادی دیده نشد. (Tek ong, 2008) در پژوهشی با عنوان تمایزات و تأثیرات آموزش در مدارس هوشمند مالزی به بررسی تفاوت‌ها و تأثیرات آموزش در مدارس هوشمند مالزی نسبت به مدارس عادی در این کشور پرداخت. نتایج حاکی از این است که تفاوت‌های مدارس عادی مالزی با هوشمند در این کشور در استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباط و رویکرد دانش‌آموز محور است. استفاده از این رویکردها باعث افزایش یادگیری دانش‌آموزان می‌شود. در بخش تأثیرات آموزش در مدارس هوشمند مالزی در مقایسه با مدارس عادی که به صورت کمی و

مورد نظر این پژوهش، مجدد، روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها با نظر ۵ تن از متخصصان، صاحب‌نظران و استادان عضو هیئت‌علمی در حوزه علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری تأیید شد. به‌منظور تعیین پایایی، پرسشنامه‌ها در اختیار ۳۰ نفر از دانش‌آموزان دختر پایه هشتم مدارس دولتی شهرستان ساری، قرار گرفت. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، به روش همسانی درونی و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ پایایی پرسشنامه‌های انگیزه پیشرفت برابر ۰/۸۶، اعتمادبه‌نفس برابر ۰/۸۳، احساس تعلق به مدرسه برابر ۰/۸۵ و عملکرد تحصیلی برابر ۰/۸۷ به دست آمد که نشان داد پرسشنامه‌ها از پایایی مطلوبی برخوردار هستند. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها، استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (آزمون ناپارامتری کروسکال والیس) از طریق برنامه نرم‌افزاری SPSS₂₃ بود.

یافته‌های پژوهش

کلیهٔ پاسخگویان دانش‌آموز دختر در پایهٔ هشتم در مقطع متوسطه اول در شهرستان ساری در سال تحصیلی ۱۳۹۴-۹۵ بود.

به‌منظور بررسی نرمال بودن متغیرها از آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف (Kolmogorov & Smirnov) استفاده شد. جدول ۱، نتایج آزمون K-S را نشان می‌دهد:

متوسطه اول در پایه هشتم مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان شهرستان ساری در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ به تعداد ۴۷۷ نفر بود که تعداد ۱۷۰ نفر از آنان (۵۶ نفر دانش‌آموز مدارس دولتی، ۳۹ نفر دانش‌آموز مدارس نمونه دولتی، ۵۰ نفر دانش‌آموز مدارس هوشمند و ۲۵ نفر دانش‌آموز مدارس تیزهوشان) به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. دلیل استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس برای انتخاب اعضای نمونه، وجود میل، رغبت و انگیزه در پاسخگویان برای شرکت داوطلبانه و ارائه پاسخ صادقانه به سؤالات، در راستای دستیابی به نتایج درست و قابل‌اعتماد بود که در غیر این صورت و با استفاده از روش‌های نمونه‌گیری احتمالی (تصادفی ساده؛ سامانمند، طبقه‌ای و خوشه‌ای) ممکن است دانش‌آموزان منتخب از پاسخگویی به سؤالات امتناع ورزیده و یا نظرات واقعی خود را ابراز ننمایند. ابزار اندازه‌گیری داده‌ها، پرسشنامه‌های استاندارد انگیزه پیشرفت هلمدیح و اسپنر (Helm Dich & Spence, achievement motivation questionnaire, 1977)، اعتمادبه‌نفس آیزنگ (Eysenck self-confidence Test, 1976)، احساس تعلق به مدرسه بری و همکاران (Berry et al School connectedness, 2004) و عملکرد تحصیلی فام و تیلور (Foam & Taylor academic performance, 1999) بود. با توجه به استاندارد بودن هر یک از پرسشنامه‌ها، برای کاربست آن در جامعهٔ آماری

جدول ۱. جدول آزمون K-S به‌منظور بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

شاخص‌های آماری			متغیرها
Sig.	K-S	n	
۰/۰۰۰۱	۰/۱۷۹	۱۷۰	انگیزه پیشرفت
۰/۰۰۰۱	۰/۲۱۳	۱۷۰	اعتمادبه‌نفس
۰/۰۰۰۱	۰/۱۴۸	۱۷۰	احساس تعلق به مدرسه
۰/۰۰۰۱	۰/۱۶۲	۱۷۰	عملکرد تحصیلی

بررسی داده‌ها در جدول ۱، نشان داد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد ($\alpha=0/01$)، متغیرهای مورد بررسی از توزیع نرمال پیروی نمی‌کنند. لذا، برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون ناپارامتری کروسکال والیس استفاده می‌شود.

جدول ۲. آزمون کروسکال والیس؛ مقایسه انگیزه پیشرفت دانش آموزان در مدارس مختلف

رتبه	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره χ^2	میانگین رتبه‌ای	تعداد	مدرسه
۴				۵۲/۳۶	۵۶	دولتی
۳	۰/۰۰۰۱	۳	۷۳/۰۴	۶۸/۴۲	۳۹	نمونه دولتی
۱				۱۲۸/۰۹	۵۰	هوشمند
۲				۱۰۱/۲۰	۲۵	تیزهوشان

رتبه‌بندی انگیزه پیشرفت دانش آموزان بر اساس نوع مدرسه به شرح ذیل است:
 ۱. مدارس هوشمند. ۲. مدارس تیزهوشان. ۳. مدارس نمونه دولتی. ۴. مدارس دولتی.
 فرضیه دوم: اعتماد به نفس دانش آموزان مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان متفاوت است.

بررسی داده‌ها در جدول ۲، نشان داد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد ($\alpha=0/01$)، چون سطح معناداری ($\text{Sig.}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده ($=0/01$) کوچک‌تر است، می‌توان ادعا کرد انگیزه پیشرفت دانش آموزان در مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان متفاوت است، لذا، مطابق با میانگین رتبه‌ای،

جدول ۳. آزمون کروسکال والیس؛ مقایسه اعتماد به نفس دانش آموزان در مدارس مختلف

رتبه	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره χ^2	میانگین رتبه‌ای	تعداد	مدرسه
۴				۵۹/۷۱	۵۶	دولتی
۳	۰/۰۰۰۱	۳	۵۰/۱۲	۷۴/۴۶	۳۹	نمونه دولتی
۲				۹۶/۱۸	۵۰	هوشمند
۱				۱۳۹/۱۲	۲۵	تیزهوشان

رتبه‌بندی انگیزه پیشرفت دانش آموزان بر اساس نوع مدرسه به شرح ذیل است:
 ۱. مدارس تیزهوشان. ۲. مدارس هوشمند. ۳. مدارس نمونه دولتی. ۴. مدارس دولتی.
 فرضیه سوم: احساس تعلق به مدرسه دانش آموزان مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان متفاوت است.

بررسی داده‌ها در جدول ۳، نشان داد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد ($\alpha=0/01$)، چون سطح معناداری ($\text{Sig.}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده ($=0/01$) کوچک‌تر است، می‌توان ادعا کرد اعتماد به نفس دانش آموزان در مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان متفاوت است، لذا، مطابق با میانگین رتبه‌ای،

جدول ۴. آزمون کروسکال والیس؛ مقایسه احساس تعلق به مدرسه دانش‌آموزان در مدارس مختلف

رتبه	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره χ^2	میانگین رتبه‌ای	تعداد	مدرسه
۴				۵۸/۵۷	۵۶	دولتی
۳	۰/۰۰۰۱	۳	۵۷/۰۴	۷۱/۴۷	۳۹	نمونه دولتی
۲				۹۸/۳۶	۵۰	هوشمند
۱				۱۴۱/۹۸	۲۵	تیزهوشان

رتبه‌بندی انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان بر اساس نوع مدرسه به شرح ذیل است:
 ۱. مدارس تیزهوشان. ۲. مدارس هوشمند. ۳. مدارس نمونه دولتی. ۴. مدارس دولتی.
 فرضیه چهارم: عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان متفاوت است.

بررسی داده‌ها در جدول ۴، نشان داد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد ($\alpha=0/01$)، چون سطح معناداری ($\text{Sig.}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده ($0/01$) کوچک‌تر است، می‌توان ادعا کرد اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان در مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان متفاوت است، لذا، مطابق با میانگین رتبه‌ای،

جدول ۵. آزمون کروسکال والیس؛ مقایسه عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در مدارس مختلف

رتبه	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره χ^2	میانگین رتبه‌ای	تعداد	مدرسه
۴				۵۹/۱۱	۵۶	دولتی
۳	۰/۰۰۰۱	۳	۶۰/۲۷	۶۶/۲۳	۳۹	نمونه دولتی
۲				۱۰۲/۸۰	۵۰	هوشمند
۱				۱۴۰/۰۸	۲۵	تیزهوشان

بحث و نتیجه‌گیری
 در بررسی فرضیه‌ها، یافته‌ها نشان داد که انگیزه پیشرفت، اعتمادبه‌نفس، احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان متفاوت است، به‌طوری‌که انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان مدارس هوشمند بیشتر از سه مدرسه دیگر است. از سویی، اعتمادبه‌نفس، احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مدارس تیزهوشان بیشتر از مدارس هوشمند، نمونه دولتی و دولتی است. اگرچه در نتیجه جستجوهای متعدد پژوهشگر، پژوهشی یافت نشد که به‌طور مستقیم و

بررسی داده‌ها در جدول ۵، نشان داد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد ($\alpha=0/01$)، چون سطح معناداری ($\text{Sig.}=0/0001$) از مقدار خطای پیش‌بینی شده ($0/01$) کوچک‌تر است، می‌توان ادعا کرد عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان متفاوت است، لذا، مطابق با میانگین رتبه‌ای، رتبه‌بندی انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان بر اساس نوع مدرسه به شرح ذیل است:
 ۱. مدارس تیزهوشان. ۲. مدارس هوشمند. ۳. مدارس نمونه دولتی. ۴. مدارس دولتی.

از جملاتی نظیر جملات یأس آور، نمی توانم، امکانات وجود ندارد، حمایت صورت نمی گیرد و غیره، استفاده نکنند.

والدین، معلمان و سایر متصدیان آموزشی و تربیتی در مدارس صرف نظر از نوع مدرسه برنامه های و راهبردهای انگیزشی مانند در نظر گرفتن تشویق ها و پاداش ها برای کسب نمره مطلوب در دروس مختلف، انجام فعالیت های خلاقانه و نوآوری، حضور و موفقیت در مسابقات نظیر قرآن، اذان، کتاب خوانی، نقاشی، ورزش، سرود، تئاتر، روزنامه دیواری و غیره، به منظور افزایش انگیزه در دانش آموزان در نظر گرفته و تبعیضی بین دانش آموزان قائل نشوند، چراکه موفقیت در تحصیل با موفقیت در ورزش و غیره هر دو موفقیت محسوب شده و نباید بین دانش آموزان تبعیض قائل شد.

مدارس ضمن دعوت از متخصصان و کارشناسان مشاوره و روان شناس، جزوه های آموزشی در قالب پمفلت برای افزایش آگاهی و دانش دانش آموزان در خصوص مسائل انگیزشی مانند اعتماد به نفس در بین آنان توزیع نموده و موقعیت هایی که ممکن است اعتماد به نفس دانش آموزان را دچار تزلزل نماید، مانند تحقیر دانش آموز در جمع همکلاسی ها و یا مقایسه دانش آموز با سایر همسالان، جداً پرهیز شود.

منابع

Allen, Jeff; Robbins, B. Steven; Casillas, Alex (2008) Third-year College Retention and Transfer: Effect of Academic Performance, Motivation, and Social, Res High Educ (2008) 49:647-664.

Hakimzadeh, R; Najafabdi, A; Nejati, F. (2011). Compare a sense of belonging to the school of academic achievement and academic achievement among high school students in smart schools and normal schools of Isfahan. Chamran University of Educational Sciences Journal, 6 (1): 151-170. . [Persian]

Hosseini, A. (2008). Fundamentals of Mental Health. Mashhad: University of Medical Sciences. . [Persian]

هم زمان به مقایسه انگیزه پیشرفت، اعتماد به نفس، احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش آموزان در چهار نوع از مدارس (دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان) پردازد، با این حال، (Hakimzadeh et al, 2011) نشان داد که دانش آموزان مدارس هوشمند دارای انگیزه پیشرفت تحصیلی، پیشرفت تحصیلی و احساس تعلق به مدرسه بیشتری نسبت به دانش آموزان مدارس عادی هستند. در پژوهشی نا همسو، (Mansouri, 2008) نتیجه گرفت تفاوت معناداری بین انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مدارس هوشمند و عادی وجود ندارد. در پژوهش دیگری هم راستا با نتایج این پژوهش، (Tek ong, 2008) نشان داد که بازده دانش آموزان نظیر انگیزش یادگیری، مهارت های فراگیری علوم و موفقیت تحصیلی در مدارس هوشمند بیشتر از مدارس عادی است؛ بنابراین به نظر می رسد استفاده دانش آموزان مدارس هوشمند از ابزارها و وسایل الکترونیکی که جذابیت های آموزشی را افزایش می دهد، قبولی در آزمون تیزهوشان که برای بسیاری از دانش آموزان امکان پذیر نیست و برخورداری این مدارس از کادر اداری و معلمان مجرب، با سابقه و خوشنام، وجود استانداردهای آموزشی نظیر رعایت ظرفیت کلاس ها، کلاس های فوق برنامه، آزمایشگاه ها و کتابخانه های مجهز و غیره، سبب شده است تا متغیرهای روان شناختی از قبیل انگیزه پیشرفت، اعتماد به نفس، احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی در دانش آموزان این مدارس بیشتر از دانش آموزان سایر مدارس شود؛ بنابراین پیشنهاد می گردد:

- مدیران مدارس با همکاری کادر اداری، آموزشی و پرورشی همراه با معلمان دروس مختلف از هر گونه حرکتی که ممکن است دانش آموز را نسبت به مدرسه بدبین نماید، اجتناب کنند.
- صرف نظر از نوع مدرسه، دانش آموزان به شدت از عوامل ایجاد بی انگیزشی، مدرسه هراسی و مدرسه گریزی، ترس و وحشت از مدرسه و اضطراب و نگرانی بابت تکالیف، در خود پرهیز نموده و هرگز

karcher ,david; Holcomb,j.m; zambrano, (2008)school attachment .newyork; mcgraw-hil.

Ladd, W. G., Dinella, M. L. (2009). Continuity and Change in Early School Engagement: Predictive of Children's Achievement Trajectories From First to Eighth Grade? *Journal of Educational Psychology*, 101 (1): 190-206.

Mcneely, c., Nonnemaker, j. Blum, R. (2002). Promoting school connectedness: evidence from the national longitudinal study of adolescent health. *Journal of school health*. 172 (4). 138-146.

Mansouri, p. (2008). Comparison of normal schools and critical thinking skills and motivation of third grade high school students. Master's thesis technology, Allameh Tabatabaei University. . [Persian]

Rowe, F., Stewart, D., Patterson, C. (2007). Promoting school Connectedness through whole school approaches. *Health Education*. 107 (6): 524 – 542.

Tek-ong, E. (2008). The effect of smart schooling on student attitude toward science, erusia. *Journal of mathematic science & educational technology*. 5 (1): 35-45.

Starke M. C. (2006). Retention, bonding, and academic achievement. Effectiveness of the college seminar in promoting college success.

Tamannaeifar M.R, Gandomi,Z (2011), The relationship between achievement motivation and academic achievement of students. *Educational Strategies Journal*, Volume 4, Issue 1, 19-15. [Persian]

Shochet, M. L. smyth, T. (2009). The Impact parental attachment on adolescent perception of the school connectedness. *Journal of clinical child and adolescent psychology*. 28 (2): 109-118.